

Handläggare: Rebecca Levin
Sektor/Avdelning: Kansli

Mottagare: Kommunfullmäktige

Årsbokslut 2024

Överförmyndarnämnden

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

ÖVERFÖRMYNDARNÄMNDENS UPPDRAG	2
VIKTIGA HÄNDELSER UNDER ÅRET	2
ÄRENDEN	4
LÄNSSTYRELSEN	5
EKONOMISK ÖVERSIKT	5
FRAMTIDEN	6

Överförmyndarnämndens uppdrag

Överförmyndarverksamhet är ett obligatoriskt kommunalt åliggande som innefattar myndighetsutövning. I varje kommun ska det vara antingen en överförmyndare eller en överförmyndarnämnd. Myndighetsutövningen sker i enlighet med rådande lagstiftning, de lagar av mest betydande karaktär är Föräldrabalken och Förmynderskapsförordningen.

Överförmyndarverksamheten har till uppgift att förhindra att personer, som inte själva kan ta tillvara sin rätt, drabbas av rättsförluster. De ställföreträdarskap som står under verksamhetens tillsyn är förmyndarskap, godmanskap och förvalterskap. Genom tillsyn kontrolleras hur förmyndare, gode män och förvaltare sköter sitt uppdrag det vill säga fullgör sina skyldigheter och handlar på det sätt som är bäst för den enskilde huvudmannen.

Verksamhetens uppdrag innefattar bland annat att,

- Utredda behov av god man och förvaltare
- Företräda nämnden i förhandlingar i rätten samt yttra sig i de ärenden som rätten har att besluta om
- Granska redovisningar
- Besluta om tillstånd till en rad förvaltningsåtgärder som fastighetsförsäljningar och uttag från överförmyndarspärade konton.
- I de fall en huvudman har del i ett dödsbo, besluta om tillstånd till rättshandlingar som försäljning av fastighet, avtal om sammanlevnad i oskiftat bo, arvskiften och egendomens fördelning
- Lämplighetspröva och rekrytera gode män och förvaltare
- Utbilda gode män och förvaltare
- Förordna gode män och förvaltare
- Ompröva förvalterskap
- Serviceskyldighet, att lämna upplysningar, vägleda, ge råd och stöd i frågor som rör verksamhetens ansvarsområde

Viktiga händelser under året

Kommunstyrelsen beslutade 2024-05-21 (§ 110) att träffa avtal om ingående i något av de intilliggande kommungemensamma organisationerna V-Dala överförmyndarnämnd eller Västra Mälardalens överförmyndarnämnd alternativt träffar avtal om samarbete i saken med Västerås kommun. Samt att (§ 111) Skinskattebergs kommun söker medlemskap i Västra Mälardalens Överförmyndarnämnd.

Tjänsten som överförmyndarhandläggare är vakant sedan 2024-10-01.

Tillsyn

En av verksamhetens huvudsakliga uppgifter är att utöva tillsyn över förmyndare, gode män och förvaltare. Tillsynen innebär bland annat att verksamheten granskar de redovisningar som ställföreträdarna lämnar in. När ett ärende startar lämnas en förteckning och när ett ärende upphör lämnas en sluträkning. Under ärendets gång lämnas, före den 1 mars varje år, en årsräkning.

Överförmyndarverksamheten i Skinskattebergs kommun djupgranskar samtliga inkomna redovisningar, det innebär att samtliga redovisade inkomster, utgifter, saldon och skulder kontrollerats gentemot verifikat. Under år 2024 har 45 inkomna redovisningar djupgranskats.

Tillstånd

Överförmyndarverksamheten ska pröva om tillstånd ska lämnas till fastighetsförsäljningar, uttag från spärrade konton, vissa placeringar av medel samt andra liknande förekommande förvaltningsåtgärder. I de fall en huvudman har del i ett dödsbo, besluta om tillstånd till rättshandlingar som försäljning av fastighet, avtal om sammanlevnad i oskiftat bo, arvskiften och egendomens fördelning

Under år 2024 har beslut om samtycke i arvskifte beviljats i två ärenden, samtycke till förvaltningsåtgärd i ett dödsbo- försäljning av fastighet i två ärenden och samtycke till förvaltningsåtgärd- försäljning av fastighet i ett ärende.

Utredning

De senaste åren har det nationellt noterats att andelen komplexa ärenden stadigt ökat. I dessa ärenden har huvudmännen ofta en mera mångfacetterad problematik och ett större hjälpbehov. Ofta är de ekonomiska problemen då kombinerade med psykiska sjukdomar, neuropsykiatriska diagnoser och ibland även missbruk. Det innebär att utredningarna om behov av god man eller förvaltare är mer kompetens- och tidskrävande.

Beslut om anordnande och upphörande av godmanskap och förvaltarskap fattas i de flesta fall av tingsrätten. Tingsrätten fattar sina beslut till stor del utifrån skriftlig utredning tillhandahållen från överförmyndarverksamheten.

Under år 2024 har verksamheten tillhandahållit tingsrätten utredning i 11 ärenden.

Rekrytering

Överförmyndarverksamheten rekryterar gode män och förvaltare. De mer komplexa typerna av uppdrag innebär att det blir betydligt svårare att rekrytera ställföreträdare som är villiga att åta sig uppdragen och som har tillräckliga kvalifikationer för att utföra uppdragen.

För många av dessa nya uppdrag under år 2024 har verksamheten därför i första hand tillfrågat redan erfarna ställföreträdare inom verksamheten. Under år 2024 har fem nya ställföreträdare rekryterats.

Trots svårigheter att rekrytera till de svårare uppdragen har inget ärende under år 2024 fått upphöra för att ingen ställföreträdare hittats.

Utbildning

Utbildning av ställföreträdare har av verksamheten bedrivits i egen regi. De nyrekryterande ställföreträdarna har tillhandahållits med, av verksamheten utformat, informationsmaterial. De erbjuds under det första året kontinuerligt stöd och tillgänglighet. När en ställföreträdare är ny i sitt uppdrag uppstår ofta en mängd akuta frågor, vilka kräver skyndsamma svar. Uppdragens natur motsvarar sällan en karaktär av arbete utfört under vardaglig kontorstid varvid verksamhetens handläggare även är tillgänglig via mejl under helg- och annan ledig tid för akuta frågor.

Byten

Om det under ett pågående ärende om godmanskap eller förvalterskap uppstår ett behov av byte av ställföreträdare är det verksamheten och inte tingsrätten som utser den nye ställföreträdaren. Det finns olika orsaker till att ställföreträdare kan behöva bytas ut. Bytet kan ske på ställföreträdarens egen begäran om entledigande eller på verksamhetens initiativ. Inga byten har genomförts under år 2024.

Omprovning

Överförmyndarverksamheten är skyldig att varje år särskilt ompröva samtliga förvalterskap. Omprovningen innebär en bedömning av om förvalterskapet ska fortsätta i nuvarande omfattning eller om det finns anledning för verksamheten att begära att förvalterskapet ska upphöra, jämkas eller övergå till ett godmanskap. Under år 2024 har tre omprovningar genomförts.

Ärenden

Verksamheten har haft ett likvärdigt inflöde av nya ärenden gällande godmanskap sett från år 2023 till år 2024. Antalet anordnade är dock något lägre på grund av att en stor andel av de inkomna ärendena inkommit på den senare delen av året. Handläggningstiden hos tingsrätten har därför passerat årsskiftet och anordnandet beslutas under 2025. För förvalterskap ses inte någon förändring i antal. För godmanskap ses en hög andel av de inkomna ärendena vara svårare uppdrag för yngre huvudmän.

Godmanskap 2024	
Ingående	35
Inkomna	11
Anordnade/överflyttade	6
Avslutade/överflyttade	8
Utgående	33
Antal gode män 31/12	25

Antalet förvaltarskap är oförändrat, under år 2024 har inget nytt ärende om förvaltarskap inkommit.

Förvaltarskap 2023	
Ingående	3
Inkomna	0
Anordnade/överflyttade	0
Avslutade/överflyttade	0
Utgående	3
Antal förvaltare 31/12	3

Ärenden gällande förmyndarskapen ses under år 2024 ha minskat med tre, avslutade på grund av att huvudmannen uppnått myndighetsålder.

Förmyndarskap 2023	
Ingående	17
Inkomna/överflyttade	0
Avslutade/överflyttade	3
Utgående	14
Antal förmyndare	17
Antal med redovisning	1

Länsstyrelsen

Länsstyrelsen i Stockholms län har tillsynsansvar över överförmyndarnämnden i Skinskatteberg. Årligen granskas att myndighetsutövningen följer rådande lagstiftning och i övrigt sker på ett rättssäkert sätt. Länsstyrelsen lämnar kritik enligt tre nivåer, *viss kritik*, *kritik* och *allvarlig kritik*.

Den årliga tillsynen genomfördes på plats i Skinskattebergs kommun den 2024-08-26. Efter tillsynen av verksamheten lämnade Länsstyrelsen *kritik* på en punkt- Bristfällig utformning och motivering av nämndbeslut.

Ekonomisk översikt

Kommunens kostnader för arvoden har ökat de senaste åren. Detta beror i synnerhet på ett ökat antal uppdrag av godmanskap och att svårare ärenden ger rätt till ett högre arvode.

Kostnaderna för kommunen påverkas även av hur många av huvudmännen som är självförsörjande och vilken nivå av inkomst de har. Huvudregeln är att arvode och kostnadsersättning ska betalas av huvudmannen, om huvudmannens inkomst under det år uppdraget utförts överstiger 2,65 gånger prisbasbeloppet eller att huvudmannens tillgångar under samma år överstiger 2 gånger prisbasbeloppet om inte särskilda skäl föranleder ett beslut att frågå den regeln.

Ett exempel på särskilda skäl kan vara att huvudmannen har stora vårdkostnader som förbrukar inkomsterna eller att tillgångarna är fasta och exempelvis är en fastighet som även är huvudmannens bostad. Verksamheten kan då besluta att kommunen ska betala arvodet.

När inflationstakten ökar eller inte nämnvärt minskar, arbetslöshet ökar och den ekonomiska tillväxten minskar tenderar andelen huvudmän som själva kan stå för kostnaden för ställföreträdare att minska. Detta kan komma att påverka hur betalningsfördelningen kommer att se ut framöver.

Resultat

Överförmyndarnämndens verksamhet visar för år 2024 ett överskott på 318 tkr. Den huvudsakliga förklaringen till avvikelsen är att många av huvudmännen utifrån egen inkomstnivå står för sina egna arvodeskostnader vilket till motsvarande del minskar kommunens kostnader för arvoden.

Driftresultat (Belopp i kr)	Nettokostnad helår 2023	Nettokostnad helår 2024	Budget 2024	Avvikelse 2024
Överförmynd.N. Tjänsteman	1 081 240	1 039 967	1 358 000	318 033

Varav i tkr

Överförmyndarnämnd	70 493	87 385	100 000	12 615
Överförmynderi	1 010 747	952 582	1 258 000	305 418

Framtiden

Fortsatt fokus behöver riktas mot att möta det högre inflödet av nya godmanskap och andelen komplexa ärenden. Utöver ärendenas mer komplexa natur ses också en ökande andel av befolkningen utgöras av äldre, med än fler ärenden om godmanskap som följd. De senaste årens utveckling ses fortsätta i samma omfattning. Dessa utvecklingar får bland annat konsekvensen att kostnaderna för arvoden kommer att öka.

Svårigheter med att rekrytera ställföreträdare ses fortgå, särskilt till de komplexa ärendena. Detta måste fortsätta att mötas med rekryteringsinsatser, tillgänglighet och utbildning.

För att locka yngre potentiella ställföreträdare till verksamheten samt för att effektivisera handläggningen i takt med den teknologiska utvecklingen och öka möjligheterna för ställföreträdarna att hantera sina uppdrag digitalt behöver verksamheten digitaliseras i möjligaste mån. För att säkerställa en hållbar verksamhet på sikt krävs därför en färdplan för digitalisering.